

Forfatter: Holberg, Ludvig

Titel: Værker i tolv bind 9: Niels Klim

Citation: Holberg, Ludvig: "Værker i tolv bind 9: Niels Klim", i Holberg, Ludvig: *Værker i tolv bind 9: Niels Klim*, udg. af F. J. BILLESKOV JANSEN ; Volmer Rosenkilde , Rosenkilde og Bagger, 1969-1971, s. 403. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-holberg09-shoot-idm139856960109840/facsimile.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Værker i tolv bind 9: Niels Klim

MORALSKE FABLER

Fabelen lærer, at de Gamle ingen synderlig Fremgang kunde giøre udi Philosophien, efterdi de beflittede sig heller paa at forklare og forfægte Forfædrenes Lærdom, end at examinere den, og ved Experimenter at erhverve sig meere Lys. De foragtede ogsaa Mekanica, som de holdte for at være uanstændig for en Philosopho, og at henhøre til gemeene Haandwerker, da dog Erfarenhed viser, at Mekanica haver tilveyebragt de største Decouverter udi Philosophien.

152. Fabel.

Rangs-Tvistighed mellem Videnskaber.

Republiken gjorde engang et stort Aftens-Maaltid, og dertil inviterede alle Videnskaber. Hun gav Ordre til hendes Hoffmesterinde at rangere Gæsterne ved Taflet hver efter sin Værdighed. Men man merkede da, at Dyd og Lærdom ikke altid staae i Forbindelse med hinanden; thi der reysede sig en heftig Twistighed om Rangen, hvilken ikke endedes uden ved et blodigt Slagsmaal. Theologien forlangede at sidde ved Bord-Enden. Den sagde: Jeg vilde gjerne lade mig nøye med det nederste Sæde, men jeg maa staae paa Kirkens Respect. Philosophien meenede, at, saasom Religionen grunder sig paa den sunde Fornuft, saa tilkom hende Fortrin. De Transcendentalske Videnskabe meenede uden Disput, det øverste Sæde sig at tilkomme. Rhetorica udtømmede alle sine Poser for at vise sin Ret, og taledede med saadan Fynd, at endeel af de andre stod færdig til at give sig. Da traadde Mathesis frem, og sagde: Snak haver man nok af. Vil man see efter en Videnskabs Vished og Soliditet, saa kand ingen disputere mig Rangen: Kort at sige: Den eene vilde ikke give den anden noget efter, men Twistigheden tog saaledes til, at de komme i Haar sammen, og lod ingen da see større Hidsighed end Philosophia moralis, thi den sloges med saadan Brutalitet, at den med sønderrevne Klæder og blaa Øyen kom

MORALSKE FÆBLER

tilbage. Gæstebudet blev saaledes spildt; men paa det at Retterne kunde blive fortærede, lod Republiken invitere Soldater, Matroser og Bønder, hvilke uden Ceremonie udi all Sømmelighed satte sig til Bords, og skildtes som Venner.

153. Fabel.

Twistighed mellem Metaphysica og Agerdyrkningen.

Metaphysica og Agerdyrkningen mødte hinanden engang paa en snever Vey, og, som den eene ikke vilde gaae tilside for den anden, sagde Metaphysica til Agerdyrkningen: Hør Mørille! Veed I vel hvem jeg er, og veed I vel hvad I Selv er? Ja vist, svarede Agerdyrkningen, jeg haver den Ære at kiende Madamen, og veed hendes Forretninger, de ere mestendeels de samme, som en vis Keysers, der drev en vis Tiid af Dagen bort med at jage efter Fluor. Dette spidske Svar forbittede Metaphysica saaledes, at hun med Magt vilde trænge sig igiennem; men, saasom Agerdyrkningen var sterkere og solidere, fik hun Overhaand, og fortsatte sin Reyse. Herudover reysede sig Proces mellem disse tvende Damer, og blev samme Proces ageret for Pedanteria, som udi samme Aar forrettede Dommer-Embede. Dommen blev denne, at Agerdyrkningen, som det ringeste Videnskab, skulde herefter regnes iblant gemeene Haandwerke, og at den blev forbuden at lade sig indfinde udi Samqvemme, hvor de høye Videnskabe vare. Agerdyrkningen, som ved denne Dom saae sig saaledes at være forhaanet, kunde ikke fordøye saadan Spot, og derfor gik frivilligen udi Landflygtighed, uden at nogen af de andre Academiske Videnskabe søgte at overtale hende at forblive udi Landet. Tvertimod, de meenede, at Dommen var ikke skarp nok, eftersom den Formastelse, som Agerdyrkningen lod see mod en saa høyt og fornemme Videnskab som Metaphysica, syntes at røre samtliges Ære og Reputation. Saaledes triumpherede Metaphysica over sin Fiende, og gav hun sin Glæde tilkiende ved et prægtigt